

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ
ІМЕНІ Б.ХМЕЛЬНИЦЬКОГО**

Кафедра транспортних засобів та та інженерного забезпечення охорони державного кордону
факультету забезпечення оперативно-службової діяльності

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ООК 18 «ІНЖЕНЕРНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОХОРОНИ КОРДОНУ»

ОПП «Організація діяльності кінологічних підрозділів Державної прикордонної служби України»

Рівень вищої освіти:	перший (бакалаврський)
Галузь знань:	25 «Воєнні науки, національна безпека, безпека державного кордону»
Спеціальність:	252 «Безпека державного кордону»
Кваліфікація:	«Бакалавр безпеки державного кордону»
Спеціалізація:	«Організація діяльності кінологічних підрозділів Державної прикордонної служби України»
Професійна кваліфікація:	офіцер тактичного рівня Державної прикордонної служби України
Форма навчання:	денна

АНОТАЦІЯ КУРСУ

Навчальна дисципліна «Інженерне забезпечення охорони кордону» є обов'язковою дисципліною під час навчання за першим бакалаврським рівнем вищої освіти спеціальності «Безпека державного кордону». Вивчається у 2-му семестрі на кафедрі транспортних засобів та інженерного забезпечення охорони державного кордону.

Мета вивчення навчальної дисципліни – підготовка офіцерів-прикордонників, які володіють компетенціями із використання на понятійному рівні існуючих зразків технічних засобів охорони кордону та реалізації заходів з інженерного обладнання ділянки прикордонного підрозділу.

Основне завдання навчальної дисципліни полягає у наданні курсанту теоретичних знань з основ інженерного забезпечення охорони кордону та первинних практичних навичок щодо використання за призначенням технічних засобів охорони кордону.

Курсант, який успішно завершив вивчення дисципліни, повинен:

знати:

- призначення, тактико-технічні характеристики, особливості будови, склад комплектів технічних засобів охорони кордону;
- порядок використання технічних засобів охорони кордону в процесі виконання оперативна-службових завдань з охорони державного кордону.
- вимоги керівних документів з експлуатації технічних засобів охорони кордону та організації інженерного забезпечення охорони державного кордону;

заходи безпеки при використанні технічних засобів охорони кордону та виконанні завдань інженерного забезпечення;

вміти:

- технічно грамотно здійснювати підготовку до використання та безпосереднє використання технічних засобів охорони кордону;
- класифікувати завдання з охорони кордону за ступенем складності із подальшим рішенням та вибором необхідного технічного засобу залежно від його основних характеристик;
- організовувати та здійснювати заходи щодо інженерного забезпечення при виконанні оперативно-службових та бойових завдань з охорони державного кордону;
- здійснювати організацію робіт з облаштування та утримання інженерних споруд та невибухових загороджень;
- виконувати завдання інженерного забезпечення в різних умовах обстановки.

ВИКЛАДАЧІ: Старший викладач кафедри транспортних засобів та інженерного забезпечення охорони державного кордону підполковник Віктор КУПЕЛЬСЬКИЙ, e-mail: vkupelskiy@ukr.net

ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.

«Тактика прикордонної служби». «Прикордонний контроль».

МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.

Навчальний клас (НВМ 1, НВМ-3, НВМ 3), ПНЦЗНП (інженерне містечко, тактичне поле), інженерні та технічні засоби охорони кордону, комплект презентаційних матеріалів, дидактичних матеріалів, комплект роздавальних матеріалів, мультимедійний проектор.

ТРИВАЛІСТЬ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ КУРСУ

Курс	Семестр	Кількість кредитів ECTS	Кількість годин																		Форми підсумкового контролю			
			Загальна	Усього аудиторних занять	Аудиторна робота										Індивідуальна робота						Самостійна робота	Екзамен	Диференційований залік	Залік
					лекції	групові вправи	практичні заняття	лабораторні заняття	семінари	Рольові ігри	курсова робота	індивідуальні заняття	підсумковий контроль	Усього	реферат	конспект з теми	переклад текстів	розрахункове завдання	-----	-----				
1	2	3	90	60	2	18	36	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	30	-	-	-
Усього за 1-й курс		3	90	60	2	18	36	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	30	-	+	-
Усього за дисципліну		3	90	60	2	18	36	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	30	-	+	-

Основні методи навчання: МН1.1; МН1.2; МН1.3; МН 1.5.

Основні методи контролю навчальних досягнень: МК1.1; МК2.1; МК2.4; МК4.3.

КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА КОНТРОЛЬ РІВНЯ ЇХ ДОСЯГНЕННЯ КУРСАНТАМИ

Шифр	Компетентність	Методи контролю
Фахові компетентності спеціальності		
СК-3	Здатність формувати систему та процеси забезпечення безпеки державного кордону, моделі інтегрованого управління кордонами, підсистеми побудови охорони державного кордону, застосовувати способи дій сил і засобів (у тому числі службових тварин), оцінювати їх ефективність	МК1.1; МК2.1; МК2.4; МК4.3
СК-4	Здатність застосовувати тактичні прийоми загальновійськового бою та бойових дій прикордонних підрозділів, способи дій підрозділів, забезпечувати бойове, ресурсне, інженерно-технічне забезпечення та зв'язок у підрозділі в різних умовах функціонування та різних формах оперативно-службових дій	МК1.1; МК2.1; МК2.4; МК4.3
СК-9	Здатність організувати систему охорони державного кордону на ділянці відповідальності підрозділу, оцінювати її стан, виконувати процедури прикордонного контролю та прикордонної служби, проводити оперативно-технічні заходи та слідчі дії, заходи примусу, здійснювати провадження в справах про адміністративні правопорушення, використовувати штатне озброєння, обладнання, технічні та транспортні засоби для виконання завдань з охорони державного кордону, у тому числі діяти у складі прикордонних нарядів	МК1.1; МК2.1; МК2.4; МК4.3
СК-15	Здатність здійснювати водіння базових машин підрозділу, організувати підготовку озброєння та техніки до застосування і технічне обслуговування з використанням інженерних знань та дотриманням вимог єдиної системи конструкторської документації.	МК1.1; МК2.1; МК2.4; МК4.3

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ, МЕТОДИ НАВЧАННЯ ТА КОНТРОЛЬ РІВНЯ ЇХ ДОСЯГНЕННЯ КУРСАНТАМИ

Шифр	Компетентність	Методи навчання	Оцінювання
ПРН-6	Організувати комплексне функціонування підсистем побудови охорони державного кордону, застосування сил і засобів у різних умовах, всі види бойового, ресурсного та інженерно-технічного забезпечення	МН1.1; МН1.2; МН1.3; МН 1.5	МК1.1; МК2.1; МК2.4; МК4.3
ПРН-16	Управляти підрозділом у ході підготовки і ведення оперативно-службових дій та бою, здійснення повсякденної діяльності у звичайних та екстремальних умовах, вирішувати нетипові завдання, віддавати накази (розпорядження), нести відповідальність за їх виконання, організувати взаємодію та всебічне забезпечення	МН1.1; МН1.2; МН1.3; МН 1.5	МК1.1; МК2.1; МК2.4; МК4.3
ПРН-21	Упевнено застосовувати штатне озброєння підрозділу; інформаційні системи, інформаційні технології, технології захисту даних, методи обробки, накопичення та оцінювання інформації, інформаційно-аналітичної роботи, бази даних (в тому числі міжвідомчі та міжнародні), спеціальне програмне забезпечення для розв'язування фахово-орієнтованих задач, у тому числі з використанням математичних методів; проводити процедури, пов'язані з перевіркою, обслуговуванням, ремонтом і застосуванням засобів зв'язку, технічних засобів охорони кордону та транспортних засобів в обсязі інструкції з експлуатації	МН1.1; МН1.2; МН1.3; МН 1.5	МК1.1; МК2.1; МК2.4; МК4.3
ПРН-24	Застосовувати психомоторні навички та послідовність групових дій у складі прикордонних нарядів і підрозділів, обслуг групової зброї	МН1.1; МН1.2; МН1.3; МН 1.5	МК1.1; МК2.1; МК2.4; МК4.3

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

І курс (ІІ семестр) – 60 години

№ теми	Найменування тем	Кількість годин	Номери, вид занять та кількість годин			Місяці	Номери тем, занять та кількість годин	Кількість годин
			1	2	3			
1	Загальні відомості про інженерне забезпечення, засоби охорони кордону.	2	Л2			01	1/1 Л(2); 2/1 Гз(2); 2/2 Пз(6)	10
2	Оптичні та оптико-електронні прилади.	8	Гз2	Пз6		02	3/1 Гз(2); 3/2 Пз(6)	8
3	Тепловізійні засоби.	8	Гз2	Пз6		03	4/1 Гз(2); 5/1 Гз(2); 6/1 Гз(2);	6
4	Радіолокаційні засоби.	2	Гз2			04	5/2 Пз(6); 6/2 Пз(6)	12
5	Світлотехнічні засоби.	8	Гз2	Пз6		05	7/1 Гз(2); 7/2Гз(2); 7/3 Пз(6)	10
6	Сигналізаційні засоби.	8	Гз2	Пз6		06	8/1 Гз(2); 8/2Гз(2); 8/3 Пз(6)	10
7	Комплексні технічні засоби.	10	Гз2	Гз2	Пз6	07	Дз4	4
8	Лінія інженерних прикордонних споруд.	10	Гз2	Гз2	Пз6			
	Диференційований залік	4	Дз4					
						Всього		60

Умовні позначення:

Лекція - Л

Практичне заняття – Пз

Групове заняття – Гз

Диференційований залік – Дз

Заняття, що обов'язкове для оцінювання – Пз6

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ теми	№ заняття	Види занять, завдань	К-ть годин	Назва теми і навчальні питання заняття	Література
1	2	3	4	5	6
І курс					
2 семестр					
1			2 (2)	ОСНОВИ ІНЖЕНЕРНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОХОРОНИ КОРДОНУ	
	1	лекція	2	Загальні положення інженерного забезпечення охорони кордону 1. Введення в дисципліну, її завдання та програма вивчення. 2. Мета, завдання, принципи інженерного забезпечення охорони кордону. 3. Класифікація засобів інженерного забезпечення охорони кордону.	[1.1-1.12] [2.1] с. 7-26
2			12 (8)	ОПТИЧНІ ТА ОПТИКО-ЕЛЕКТРОННІ ПРИЛАДИ	
	1	групове заняття	2	Загальні положення про оптичні та оптико-електронні прилади. 1. Призначення, характеристики, особливості будови оптичних приладів. 2. Призначення, характеристики, особливості будови оптико-електронних приладів. 3. Порядок підготовки оптичних та оптико-електронних приладів до роботи.	[2.1] с. 27-55
		самостійна робота	2	Особливості експлуатації оптичних приладів 1. Порядок роботи з оптичними приладами. 2. Заходи безпеки при роботі з оптичними приладами. 3. Експлуатаційні аспекти.	[2.1] с. 27-55
		самостійна робота	2	Особливості експлуатації оптико-електронних приладів 1. Порядок роботи з оптико-електронними приладами. 2. Заходи безпеки при роботі з оптико-електронними приладами. 3. Експлуатаційні аспекти.	[2.1] с. 56-79
	2	практичне заняття (вечірнє) ПЦЗНП Тп, ІМ	6	Практична робота з оптичними та оптико-електронними приладами 1. Практична робота з оптичними приладами. 2. Практична робота з оптико-електронними приладами.	[2.1] с. 27-79
3			12 (8)	ТЕПЛОВІЗІЙНІ ЗАСОБИ	
		самостійна робота	2	Основні поняття про тепловізійні засоби 1. Принципи роботи, загальна будова. 2. Основні параметри тепловізійних засобів.	[2.1] с. 80-135 [2.2] с. 4-72

	1	групове заняття	2	Загальні положення про переносні тепловізори 1. Призначення, характеристики, особливості будови переносних тепловізорів. 2. Порядок підготовки переносних тепловізорів до роботи .	[2.1] с. 80-135 [2.2] с. 4-72
		самостійна робота	2	Особливості експлуатації тепловізорів 1. Порядок роботи з тепловізорами. 2. Заходи безпеки при роботі з тепловізорами. 3. Експлуатаційні аспекти.	[2.1] с. 80-135 [2.2] с. 4-72
	2	практичне заняття (вечірне)	6	Практична робота з переносними тепловізорами 1. Заходи безпеки та правила експлуатації переносних тепловізорів. 2. Практична робота з переносними тепловізорами.	[2.1] с. 80-135 [2.2] с. 4-72
4			4 (2)	РАДІОЛОКАЦІЙНІ ЗАСОБИ	
	1	групове заняття	2	Загальні положення про РЛС, що використовуються в ДПСУ 1. Призначення, характеристики, особливості будови радіолокаційних станцій. 2. Призначення, характеристики, особливості будови георадарів. 3. Порядок підготовки радіолокаційних засобів до роботи .	[1.1] [3.3] с. 44-107 [3.4] с. 5-37
		самостійна робота	2	Особливості експлуатації РЛС 1. Порядок роботи з радіолокаційними засобами. 2. Заходи безпеки при роботі з радіолокаційними засобами. 3. Експлуатаційні аспекти. 4. Розрахунки зближення з ціллю.	[1.1] [3.3] с. 44-107 [3.4] с.5-37 [3.11]; [3.12] [3.15], [3.16]
5			10 (8)	СВІТЛОТЕХНІЧНІ ЗАСОБИ	
	1	групове заняття	2	Загальні положення про світлотехнічні засоби 1. Призначення, характеристики, особливості будови світлотехнічних засобів. 2. Порядок підготовки світлотехнічних засобів до роботи .	[3.2] с. 8-139
		самостійна робота	2	Особливості експлуатації світлотехнічних засобів 1. Порядок роботи з світлотехнічними засобами. 2. Заходи безпеки при роботі. 3. Експлуатаційні аспекти.	[3.2] с. 8-139
	2	практичне заняття (вечірне) ПЦЗНП, Тп	6	Практична робота з світлотехнічними засобами 1. Практична робота з світлотехнічними засобами індивідуального використання. 2. Практична робота з прожекторними станціями.	[3.2] с. 8-139
6			12 (8)	СИГНАЛІЗАЦІЙНІ ЗАСОБИ	

	1	групове заняття	2	Загальні положення про сигналізаційні засоби охорони 1. Призначення, характеристики, особливості будови сигналізаційних засобів охорони кордону. 2. Призначення, характеристики, особливості будови сигналізаційних засобів охорони приміщень. 3. Порядок підготовки до роботи сигналізаційних засобів охорони.	[3.5] с. 4-58
		самостійна робота	2	Особливості експлуатації сигналізаційних засобів 1. Порядок роботи з сигналізаційними засобами. 2. Заходи безпеки при роботі з сигналізаційними засобами. 3. Експлуатаційні аспекти.	[3.5] с. 4-58
		самостійна робота	2	Особливості експлуатації сигналізаційних засобів охорони приміщень 1. Порядок роботи з сигналізаційними засобами охорони приміщень. 2. Заходи безпеки при роботі з сигналізаційними засобами охорони приміщень. 3. Експлуатаційні аспекти.	[3.16] с. 4-30
	2	практичне заняття	6	Практична робота з сигналізаційними засобами 1. Практична робота з сигналізаційними засобами охорони кордону. 2. Практична робота з сигналізаційними засобами охорони приміщень.	[3.5] с. 4-58
7			18 (10)	КОМПЛЕКСНІ ТЕХНІЧНІ ЗАСОБИ	
		самостійна робота	2	Основні поняття про комплексні зразки ТЗОК 1. Загальна будова комплексних зразків ТЗОК. 2. Огляд сучасних комплексних зразків ТЗОК та тих що використовуються в ДПСУ.	[1.5] [Інформаційні ресурси 1.1]
	1	групове заняття	2	Загальні положення про мобільні тепловізійні комплекси 1. Призначення, характеристики, особливості будови мобільних тепловізійних комплексів. 2. Порядок підготовки та роботи мобільного тепловізійного комплексу.	[1.5] [2.1] с. 135-140 [2.2] с. 73-165; [3.14]
		самостійна робота	2	Основні поняття про комплексні зразки ТЗОК 1. Загальна будова комплексних зразків ТЗОК. 2. Особливості ПТС. 3. СОЕС. 4. АЕРОС.	[1.5]; [1.6]
		самостійна робота	2	Основні поняття про БПАК 1. Особливості будови та основні технічні параметри БПАК. 2. Сучасні БПАК.	[Інформаційні ресурси 1.1]

	2	групове заняття	2	Загальні положення про безпілотні авіаційні комплекси 1. Призначення, характеристики, особливості будови безпілотних авіаційних комплексів. 2. Порядок підготовки та роботи безпілотних авіаційних комплексів.	[Інформаційні ресурси 1.1]
		самостійна робота	2	Особливості експлуатації БПАК 1. Порядок роботи з БПАК. 2. Заходи безпеки при роботі з БПАК. 3. Експлуатаційні аспекти.	[Інформаційні ресурси 1.1]
	3	практичне заняття ПЦЗНП, Тп	6	Практична робота з комплексними технічними засобами 1. Практична робота з мобільними тепловізійними комплексами. 2. Практична робота з безпілотними авіаційними комплексами.	[2.1] с. 135-140 [2.2] с. 73-165; [3.14]
8			16 (10)	ЛІНІЯ ІНЖЕНЕРНИХ ПРИКОРДОННИХ СПОРУД	
	1	групове заняття	2	Інженерні споруди та загородження 1. Особливості інженерного облаштування ділянок державного кордону. 2. Інженерні споруди для позначення лінії державного кордону. 3. Інженерні споруди для забезпечення дій прикордонних нарядів.	[1.3], [1.11] [1.13], [1.14] [1.15], [2.3] с. 44-53, с.56-76 [3.8] с. 37-68
		самостійна робота	2	Умовні знаки для позначення сил та засобів ІЗОК 1. Умовні знаки технічних засобів охорони кордону. 2. Умовні знаки інженерних споруд. 3. Умовні знаки інженерних загороджень.	[2.3] с. 180-192 [3.7] с. 5-14
		самостійна робота	2	Інженерні споруди для позначення лінії державного кордону 1. Призначення, види, класифікація, прикордонних знаків. 2. Призначення, види інформаційних знаків та стикових покажчиків. 3. Особливості утримання та ремонту інженерних споруд для позначення лінії державного кордону.	[3.8] с. 37-68
		самостійна робота	2	Інженерні загородження та контролюючі засоби 1. Призначення, класифікація, характеристики інженерних загороджень та засоби, що використовуються для їхнього зведення та утримання. 2. Призначення, характеристики КСС та засоби, що використовуються для їхнього зведення та утримання.	[2.3] с. 45-49, с. 54-56 [3.1] с. 26-40 [3.9] с. 26-40 [3.10] с. 80-81
	2	групове заняття	2	Порядок встановлення та утримання інженерних загороджень та сигнальних мін 1. Порядок встановлення та утримання невибухових інженерних загороджень. 2. Призначення, склад комплекту та порядок встановлення сигнальних мін. 3. Призначення, склад комплекту та порядок встановлення контрольного поста.	[2.3] с. 54-56 [3.1] с. 26-40

	3	практичне заняття ПЦЗНП ІМ	6	Зведення та утримання інженерних споруд та контролюючих засобів 1. Утримання споруд для позначення лінії державного кордону. 2. Зведення та утримання простіших інженерних загороджень. 3. Розгортання контрольного поста. 4. Встановлення сигнальних мін.	[2.3] с. 45-49, с.56-76 [3.8] с. 37-68 [3.10] с. 80-81
	Диф. залік		4		Матеріали Дз
	За II семестр		90 (60)		
	За 1-й курс		90 (60)		
	За дисципліну		90 (60)		

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Нормативно-правові акти

- 1.1. Наказ № 809 Адміністрації ДПСУ від 5.11.2004 р. «Про затвердження та введення в дію Інструкції про визначення термінів експлуатації інженерних споруд, норм напрацювання до ремонту та списання технічних засобів охорони кордону, інженерної техніки та майна у Державній прикордонній службі України».
- 1.2. Наказ № 544 АДПСУ від 11.07.2005. «Про затвердження і введення в дію Настанови з експлуатації радіолокаційно-прожекторного озброєння у Державній прикордонній службі України».
- 1.3. Розпорядження № 484-05 Адміністрації ДПСУ від 18.07.2005 «Про визначення порядку облаштування прикордонної інфраструктури».
- 1.4. Наказ № 404 Адміністрації ДПСУ від 20.05.2005 р. «Про затвердження та введення в дію Інструкції про списання військового майна у Державній прикордонній службі України».
- 1.5. Наказ № 940 АДПСУ від 26.11.2007 «Про введення в експлуатацію мобільних тепловізійних комплексів та затвердження Інструкції щодо порядку застосування мобільних тепловізійних комплексів в охороні державного кордону».
- 1.6. Наказ Адміністрації ДПСУ № 121 від 19.02.2007 р. «Про затвердження Настанови з обладнання та утримання постів технічного спостереження у Державній прикордонній службі України».
- 1.7. Розпорядження Кабінету Міністрів України № 1189-р від 23.11. 2015 р. «Про схвалення Стратегії розвитку Державної прикордонної служби».
- 1.8. Розпорядження Кабінету Міністрів України № 1179-р від 11.11. 2015 р. «Про схвалення Концепції Державної цільової правоохоронної програми «Облаштування та реконструкція державного кордону» на період до 2020 року».
- 1.9. Розпорядження Кабінету Міністрів України № 1068-р від 13.10.2015 р. «План першочергових заходів з облаштування державного кордону вздовж берегової лінії та забезпечення охорони територіального моря України в межах Донецької, Запорізької, Херсонської та Миколаївської областей».
- 1.10. Розпорядження Кабінету Міністрів України № 439-р від 14.05.2015 р. «Про затвердження плану заходів щодо інженерно-технічного облаштування українсько-російського державного кордону в межах Чернігівської, Сумської, Харківської та Луганської областей, українсько-молдовського державного кордону, територій, прилеглих до адміністративної межі з тимчасово окупованою територією Автономної Республіки
- 1.11. Наказ № _____ Адміністрації ДПСУ від _____ р. «Про організацію інженерного облаштування державного кордону України у 20__ році».
- 1.12. Наказ № 31 Адміністрації ДПСУ від 27.04.2018 р. «Про організацію та здійснення перевірок державного кордону, інженерних споруд та загороджень, берегової смуги та узбережжя прикордонних водних об'єктів у 2018-2020 роках».
- 1.13. Наказ №156 МВС України від 02.03.2019 р. «Про затвердження Інструкції з організації інженерного забезпечення охорони державного кордону України».
- 1.14. Розпорядження № 261 Адміністрації ДПСУ від 30.08.2018 р. «Про встановлення інформаційно-попереджувальних табличок та демонтаж стикових покажчиків».
- 1.15. Наказ № _____ Адміністрації ДПСУ від _____ року «Про інженерне, технічне забезпечення, РХБ захист та екологічну безпеку охорони державного кордону України у 20__ році».

2. Базова

2.1. Царьов Ю.О. Засоби візуального спостереження охорони державного кордону: навчальний посібник / Ю. О. Царьов, Д.А.Купрієнко. – Хмельницький: Видавництво Національної академії ДПСУ імені Б.Хмельницького, 2010.– 164 с.

2.2. Царьов Ю.О. Тепловізійні засоби охорони кордону: навчальний посібник / Ю.О. Царьов, В.М. Кульчицький, В.А. Собченко. – Хмельницький: Видавництво НАДПСУ, 2013. –184 с.

2.3. Царьов Ю.О. Інженерне забезпечення охорони державного кордону: навчальний посібник / Ю. О. Царьов., В. А. Сівак, В. М. Кульчицький та ін. – Хмельницький: Видавництво НАДПСУ, 2015. – 232 с.

3. Допоміжна

3.1. Вербовенко О.В., Каморник О.В., Сівак В.А. Інженерні споруди та загородження, що використовуються в охороні державного кордону: Навчальний посібник. – Хмельницький: Видавництво Національної академії ПВУ, 2000.

3.2. Дем'янюк С.М., Стрельбіцький М.А., Купрієнко Д.А. Світлотехнічні засоби охорони державного кордону: Навчальний посібник. – Хмельницький: Видавництво Національної академії Державної прикордонної служби України ім. Богдана Хмельницького, 2008.

3.3. Денесюк В.В., Шинкарук О.Н., Петров В.Д. Навигационная радиолокационная станция "Наяда-5" (устройство и эксплуатация): Учебное пособие. – Хмельницький: Издание Академии ПВУ, 1996.

3.4. Крыжний Л.В., Денесюк В.В. Переносные радиолокационные станции. Часть 1: Учебное пособие. – Хмельницький: Издательство Академии ПВУ, 1996.

3.5. Дем'янюк С.М., Шинкарук О.М. Засоби сигналізаційного озброєння охорони державного кордону. Частина 1. Засоби сигналізаційного озброєння охорони локальних ділянок: Офіційне видання. – Хмельницький: Видавництво АПВУ, 1997.

3.6. Каморник О.В., Вербовенко О.В. Інженерне забезпечення охорони державного кордону в різних умовах: Навчальний посібник. – Хмельницький: Видавництво Академії ПВУ, 1998.

3.7. Сівак В.А. Інженерне та технічне забезпечення охорони державного кордону: довідник /В.А.Сівак, Ю.О.Царьов, А.Б. Добровольський – Хмельницький: Видавництво Національної академії Державної прикордонної служби України імені Б.Хмельницького, 2012. –124 с.

3.8. Основи побудови системи інженерно-технічного контролю: Збірник дидактичних матеріалів. – Хмельницький: Видавництво Національної академії ПВУ, 2007.

3.9. Методичний посібник з інженерного забезпечення охорони кордону на ділянці відділу прикордонної служби / уклад. : О. І. Гура, С.Л. Букоємський, О.А. Бобровнік та ін. – Хмельницький : Видавництво НАЛПСУ, 2015. – 56 с.

3.10. Воєнно-інженерна підготовка Навчальний посібник. – Хмельницький: Видавництво Національної академії ДПСУ, 2005.

3.11. Технічний опис та інструкція з експлуатації виробу 1РЛ 133.

3.12. Технічний опис та інструкція з експлуатації виробу 1РЛ 136.

3.13. Виріб Archer TGA-3/75-640. Інструкція з експлуатації.

3.14. Патрульная машина наблюдения Украина (Carl Zeiss Optronics GmbH). Инструкция по эксплуатации. Инструкция по обслуживанию.

3.15. Руководство по эксплуатации ELTA EL/M-2129.

3.16. Дем'янюк С.М., Вербовенко О.В., Лисий М.І. Засоби сигналізаційного озброєння охорони державного кордону. Частина 2. Сигналізаційні засоби охорони режимних приміщень: Офіційне видання. – Хмельницький: Видавництво АПВУ, 2002.

4. Інформаційні ресурси в інтернеті (інтранеті)

4.1. Сайт бібліотеки НАДПСУ [Електронний ресурс] – <<http://lib.nadpsu.edu.ua:8080/>>

4.2. Модульне навчальне середовище НАДПСУ [Електронний ресурс] – <<http://10.241.24.9/moodle/>>

ОЦІНЮВАННЯ

Поточне рубіжне та підсумкове оцінювання здійснюється відповідно до положення <https://nadpsu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/01/polozh-otsinka-2020-12.01.-.pdf>

ПОЛІТИКА КУРСУ («ПРАВИЛА ГРИ»)

Середовище в аудиторії є творчим, відкритим до конструктивної критики.

Загальну оцінку за аудиторну, самостійну (індивідуальну) роботу необхідно вираховувати як середньоарифметичну з поточних оцінок, шляхом ділення суми оцінок (5,4,3,2), на кількість оцінок отриманих протягом модуля (семестру, періоду вивчення дисципліни), яка визначена робочою програмою навчальної дисципліни. Для розрахунку, кількість поточних оцінок повинна бути не менше чотирьох, для заочної форми навчання – не менше двох.

Середньоарифметична оцінка з поточних оцінок складається з оцінок за аудиторну, індивідуальну роботу та проставляється окремою графою в журналі обліку навчальних занять з округленням до 0,01 після останнього заняття з дисципліни, семестру.

До оцінок за аудиторну роботу відносяться оцінки за заняття, під час яких здійснювалось обов'язкове оцінювання та оцінки, одержані на інших заняттях. За матеріалами пропущених занять, під час яких здійснювалось обов'язкове оцінювання, курсант (слухач, студент) зобов'язаний відзвітувати до модульного контролю. За кожне пропущене заняття або відсутність оцінки на занятті, під час якого здійснювалось обов'язкове оцінювання, при обчисленні середньоарифметичної оцінки з поточних оцінок рахується «0» балів.

Індивідуальні завдання оцінюються «зараховано» чи «не зараховано». Виконання звітів про самостійне вивчення визначеного робочою програмою навчальної дисципліни матеріалу оцінюється «зараховано» чи «не зараховано». Робота зараховується, якщо в звіті є основні поняття та положення, структура відповідає змісту матеріалу, сформовано висновки

Сумарна кількість балів за дисципліну є сумою від середньоарифметичної поточної оцінки, помноженої на ваговий коефіцієнт 0,8, та оцінки за семестровий контроль, помноженої на 0,2. У відповідності до набраної сумарної кількості балів, оцінка за дисципліну визначається за національною шкалою, шкалою ЄКТС і 100-бальною шкалою за допомогою «Таблиці відповідності шкал оцінювання» (таблиця) та «Шкали переведення національної системи і системи ЄКТС в 100-бальну систему», наведеної в додатку 2 «Положення про систему поточного і підсумкового оцінювання результатів навчання курсантів (слухачів, студентів) Національної академії Державної прикордонної служби України ім. Б. Хмельницького».

Курсант (слухач, студент) допускається до семестрового контролю (семестрового екзамену, диференційованого заліку, заліку), якщо він склав всі модулі, виконав всі види завдань, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни. Курсант (слухач, студент), який не склав хоча б одного модуля, курсової роботи (проекту), отримав середньоарифметичну оцінку з поточних оцінок за аудиторну роботу менше 2,0, не відзвітував за контрольні, лабораторні роботи, індивідуальну роботу, не допускається до семестрового контролю. У разі коли курсант (слухач, студент) не виконав умови допуску до складання семестрового контролю, то він вважається таким, що не виконав вимоги робочої програми навчальної дисципліни і в відомості

обліку успішності екзаменатор проставляє – «не допущений», а в графі «підсумкова оцінка», йому виставляється оцінка «незадовільно» за національною шкалою, 35 балів за 100-бальною шкалою і FX – за шкалою ЄКТС (таблиця).

Курсант (слухач, студент), який отримав середньоарифметичну оцінку з поточних оцінок за аудиторну роботу менше 2,0, не відзвітував за контрольні, лабораторні роботи та визначений робочою програмою навчальної дисципліни вид індивідуальної роботи до модульного контролю не допускається. Він вважається таким, що не виконав вимоги робочої програми навчальної дисципліни і йому виставляється оцінка за модуль «незадовільно» за національною шкалою, 35 балів за 100 бальною шкалою і FX за шкалою ЄКТС.

Курсант (слухач, студент) допускається до семестрового контролю (семестрового екзамену, диференційованого заліку, заліку), якщо він склав всі модулі, виконав всі види завдань, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни.

Курсанта можна звільнити від складання семестрового контролю, при цьому звільнення здійснюється на підставі вимог «Положення про систему поточного і підсумкового оцінювання результатів навчання курсантів (слухачів, студентів) Національної академії Державної прикордонної служби України ім. Б. Хмельницького».

При розрахунку середньоарифметичної оцінки з поточних оцінок за кожне пропущене заняття, під час якого здійснювалось обов'язкове оцінювання, виставляється «0» балів. Якщо курсант (слухач, студент) за відповіді на семестровому контролі отримує оцінку «незадовільно», засвоєння дисципліни йому не зараховується і у відомості обліку успішності виставляється оцінка «незадовільно» за національною шкалою, 50 балів за 100-бальною шкалою і FX – за шкалою ЄКТС (таблиця).

Курсант (слухач, студент), що одержав одну або дві незадовільні оцінки за результатами семестрового контролю, без поважних причин не з'явився на семестровий екзамен (диференційований залік, залік) допускається до ліквідації академічної заборгованості після завершення екзаменаційної сесії. Не пізніше наступного дня, після завершення екзаменаційної сесії, начальник навчального відділу відпрацьовує графік ліквідації академічної заборгованості і представляє на затвердження заступнику ректора академії (проректору) з навчальної роботи. При відпрацюванні графіку ліквідації академічної заборгованості для підготовки до складання диференційованого заліку, заліку курсанту (слухачу, студенту) виділяється один день на підготовку і один день на здачу, до складання семестрового екзамену виділяється три дні на підготовку і один день на здачу. Повторне складання одного й того ж семестрового екзамену (диференційованого заліку, заліку) допускається не більше двох разів з кожної дисципліни: перший раз викладачу за рішенням начальника кафедри; другий раз – комісії, яка створюється рішенням заступника ректора академії (проректором) з навчальної роботи.

У разі отримання курсантом (слухачем, студентом) незадовільної оцінки під час другого повторного складання семестрового екзамену (диференційованого заліку, заліку) комісії або отримання більше двох незадовільних оцінок під час екзаменаційної сесії, питання про їх подальше навчання розглядається на засіданні Вченої ради факультету та академії.

Семестровий контроль оцінюється за національною шкалою, 100-бальною шкалою та шкалою ЄКТС відповідно до «Шкали переведення національної системи і системи ЄКТС в 100-бальну систему» наведеної в «Таблиці відповідності шкал оцінювання»

Таблиця відповідності шкал оцінювання

Сума кількості балів	Бал за 100-бальною шкалою	Національна шкала	Оцінка ЄКТС
5,00-4,51	100-90	5	A
4,50-4,01	89-82	4	B
4,00-3,51	81-75	4	C
3,50-3,01	74-67	3	D

3,00-2,6	66-60	3	E
2,59-2,00	59-35	2	FX
1,99-0,00	34-1	2	F

Дотримання академічної доброчесності

Під час навчання учасники освітнього процесу зобов'язані дотримуватися академічної доброчесності: етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

Дотримання академічної доброчесності науково-педагогічним складом передбачає:

- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право;
- надання достовірної інформації про результати досліджень та власну педагогічну (науково-педагогічну, творчу) діяльність;
- контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами освіти. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:
 - самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливим освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їх індивідуальних потреб і можливостей);
 - посилення на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень, відомостей;
 - дотримання норм законодавства про авторське право;
 - надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності.

За порушення академічної доброчесності учасники освітнього процесу закладу вищої освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності.

Нормативно-правове забезпечення: <https://nadpsu.edu.ua/osvita/normatyvno-pravove-zabezpechennia/>.

Додаток А

Методи навчання та методи контролю навчальних досягнень

Шифр	Метод навчання
1. Традиційні методи навчання	
МН.1.1	Усне викладення навчального матеріалу (розповідь, пояснення, лекція)
МН.1.2	Обговорення матеріалу, що вивчається (бесіда, дискусія, брифінг, диспут)
МН.1.3	Наочні методи (ілюстрація, демонстрація)
МН.1.4	Практичні методи (лабораторна робота, практична робота, пробні вправи, творчі вправи, усні вправи, практичні вправи, графічні вправи, технічні вправи)
МН.1.5	Методи самостійного та індивідуального навчання (рецептивний, репродуктивний, евристичний, дослідницький)
2. Активні методи навчання	
МН.2.1	Ігрові (професійні ігри, професійний тренінг)
МН.2.2	Неігрові (аналіз конкретної ситуації, круглий стіл, навчання через науково-дослідну роботу)
МН.2.3	Неімітаційні (групова дискусія, індивідуальні практикуми, метод «ХОБО», активні види лекційних і семінарських занять)
3. Інтерактивні методи навчання	
МН.3.1	Інтерактивні методи в малих групах
МН.3.2	Інтерактивні методи в великих групах
МН.3.3	Інтерактивні методи під час самостійної роботи

Шифр	Метод контролю навчальних досягнень
1. Попередній контроль	
МК 1.1	Вибірковий усний
МК 1.2	Фронтальний письмовий
МК 1.3	Фронтальний тестовий
МК 1.4	Фронтальний проблемний
МК 1.5	Виконання нормативу
МК 1.6	Виконання вправи
2. Поточний контроль	
МК 2.1	Вибірковий усний
МК 2.2	Колоквіум
МК 2.3	Контрольна робота
МК 2.4	Тестування
МК 2.5	Захист звіту з лабораторної роботи
МК 2.6	Захист звіту з практичної роботи
МК 2.7	Індивідуальна розрахункова робота
МК 2.8	Реферат
МК 2.9	Виконання нормативу
МК 2.10	Виконання вправи
3. Рубіжний контроль	
МК 3.1	Фронтальний письмовий
МК 3.2	Фронтальний тестовий
МК 3.3	Фронтальний проблемний
МК 3.4	Виконання нормативу
МК 3.5	Виконання вправи
4. Підсумковий контроль	
МК 4.1	Усний
МК 4.2	Письмовий
МК 4.3	Тестовий
МК 4.4	Проблемний
МК 4.5	Практичний